

Grankulla stads barn- och ungdomspolitiska program 2011–2016

Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad

STF godkänt 12.9.2011 § 51

Innehåll

1. Förord	3
2. Ett barn- och ungdomspolitiskt program – varför?	5
2.1 Vad har man för nytta av ett barn- och ungdomspolitiskt program?	5
2.2 Lagstiftningen och andra grunder för barn- och ungdomspolitiska program	5
3. Barn och unga som medförfattare till programmet	7
3.1. Barns och ungas medverkan i programberedningen	7
3.2. Vad är viktigt för barn och unga?	7
3.3 Bättre service och stöd, tack!	7
4. Det barn- och ungdomspolitiska programmets värderingar och vision	8
5. Åtgärdsprogram	10
6. Bakgrundsmaterial	18
6.1 Arbetet med att utveckla barn- och ungdomspolitiken i Grankulla från och med år 2007	18
6.2 Det barn- och ungdomspolitiska programmets uppbyggnad	19
6.3 Uppföljning av barnens och ungdomarnas välfärd, Hälsa 2015-indikatorer	20
6.4 Barn och unga som medförfattare till programmet, material	21
6.5 Vilka som varit med om att utarbeta det barn- och ungdomspolitiska programmet	23
7 Litteratur	25

1. Förord

Beredningen av det barn- och ungdomspolitiska programmet har varit en fin upplevelse. Processen startade med att fullmäktige tog initiativ till att utse beredningen av programmet till ett av stadens strategiska mål. Vi kom fram till en lyckad lösning när vi beslöt att barnen och ungdomarna skulle delta i programberedningen i så stor utsträckning som möjligt. Dessutom ansåg vi att det är självklart att alla som arbetar med barn och unga deltar: skolorna, ungdoms-, bildnings-, kultur-, idrotts-, social- och hälsovårdsväsendet samt samhällstekniska sektorn och andra som har med barn och ungdomar att göra. Den tvärssektoriella arbetsgruppen Tejo (främjande av välfärd och hälsa) var ett självskrivet val av samordnare. Arbetsgruppen skötte det operativa och rapporterade till stadsdirektörens ledningsgrupp om hur arbetet framskred. Stadsdirektören utsåg en samordningsgrupp med Anna Lena Karlsson-Finne som aktiv ordförande. Förutom barn och unga har förtroendevalda som företrätt alla nämnder deltagit i gruppen.

Det finns gott om lagstiftning som förpliktar till att utarbeta ett program av det här slaget. Barn- och ungdomspolitiska program ska i enlighet med den målgrupp som fastställs i ungdomslagen innehålla mål för förbättring av uppväxt- och levnadsvillkoren för dem som är under 29 år. I det här programmet avgränsas ungdomstiden till åldern 13–22 år, och programmet fokuserar på dem som är yngre än 18 år. Familjetjänsterna är visserligen en sektor där det förekommer att ungdomslagens allra yngsta och äldsta målgrupper, dvs. småbarn och deras föräldrar som är yngre än 29 år, betjänas samtidigt.

Under programberedningen har vi hört barn och unga redogöra för sina tankegångar och fått nytt material som de har framställt. Dessutom använde vi oss i utvecklingsarbetet också av flera färdiga undersökningar, utredningar och strategier (Bakgrundsmaterial, figur 1). Programmet skapades med hjälp av fotografier, teckningar, texter, en nyhetsvideo, resultatet av grupparbeten, utredningar och förfrågningar samt starka ställningstaganden. Bildkonstskolans elever målade tavlor som föreställer stadens värderingar och musikinstitutets elever uttrycker de ungas värld i toner.

Hundratals barn och unga, från barn i dagvårdsåldern till abiturienter, har varit med om beredningen. Också föräldrar, förtroendevalda och personer som arbetar med barn och unga har tagit ställning. Våren 2010 genomfördes tillsammans med Barnens Parlament i Finland en delaktighetsutredning som är ett viktigt dokument över kommuninvånarnas tankar kring servicen och möjligheterna att påverka och delta.

Allt det här gav oss programmets värderingar, vision och strategiska riktlinjer, mål och åtgärder. Det som enligt vårt material är viktigt för barn och unga är familjen och vännerna, trygghet, deltagande och påverkningsmöjligheter, social gemenskap, natur och miljö, tvåspråkighet och god service. De strategiska riktlinjerna är (1) att trygga barnens och ungdomarnas välfärd och hälsa, (2) ansvarsmedvetenhet och omtanke, (3) social gemenskap, (4) deltagande och påverkningsmöjligheter, (5) digitala invånare samt nya möjligheter och utmaningar, (6) en inspirerande och trygg omgivning och (7) bra service på det egna modersmålet. I programmet ingår dessutom uppgifter som den grupp som arbetar med Finlands varumärke har tilldelat kommuner, skolor, skolelever, rektorer, lärare, socialarbetare och föräldrar. Låt oss greppa också dem!

Programgenomförandet framskrider så att en eller två ansvariga personer utses för varje uppgiftsblock. De ser till att en mera detaljerad plan för genomförandet och en tidtabell utarbetas och att uppföljningsmätarna fastställs gemensamt. Åtgärdsprogrammet och genomförandeplanen behandlas i Tejo-arbetsgruppen, som övervakar genomförandet och ansvarar för den årliga rapporteringen till nämnderna. Åtgärdsprogrammet uppdateras årligen i samband med budgetprocesserna i samarbete med bl.a. ungdomsrådet.

Genast i början, vid samordningsgruppens första möte, beslöt vi också att det evenemang där det barn- och ungdomspolitiska programmet offentliggörs och godkänns ska vara en fest där barn och unga spelar huvudrollen!

Tejo-arbetsgruppen och samordningsgruppen för det barn- och ungdomspolitiska programmet

2. Ett barn- och ungdomspolitiskt program – varför?

2.1 Vad har man för nytta av ett barn- och ungdomspolitiskt program?

Grupparbetena och diskussionerna vid samordningsgruppens¹ möte 25.10.2009 utmynnade i sex goda skäl att bereda ett barn- och ungdomspolitiskt program:

VARFÖR ÄR DET VÄRT ATT UTARBETA ETT BARN- OCH UNGDOMSPOLITISKT PROGRAM?

25.10.2009

1. Framtiden tillhör barnen och ungdomarna!

Med programmets hjälp försöker vi bygga ett bättre samhälle. I det barn- och ungdomspolitiska programmet presenteras de centrala riktlinjerna och konkreta åtgärderna för unga, föräldrar, beslutsfattare och tjänstemän. Målet är att åstadkomma verkliga förändringar inom ramen för en gemensamt överenskommen tidtabell. Med dess hjälp förs saker framåt!

2. Möjlighet att delta och utöva inflytande – barn och unga kan påverka sitt eget liv!

De unga själva önskar sig bättre påverkningsmöjligheter: barns och ungas röst bör höras bättre. Dessutom bör barn och unga redan i planeringsskedet få vara med om att påverka sådant som angår dem. När vi enas om strukturerna och handlingsätten för deltagande och påverkan kan de unga börja påverka sitt eget liv.

3. De unga behöver stöd för att må bra

En del av de unga i Grankulla mår dåligt. Det finns föräldrar som inte har tid för de unga, och bristen på gemensam tid kan inte kompenseras med pengar. Gemensamt ansvar skulle vara en garanti för ökat välbefinnande bland barn och unga. "De vuxna måste tvingas att se saker och ting ur de ungas perspektiv – det skulle vara nytt hos oss!" (Anna Lena Karlsson-Finne) Växelverkan mellan generationerna ökar allas välbefinnande.

4. Beredningsprocessen är en form av självvärdering

Vi får tillfälle att utvärdera hur pass väl ställt det är i Grankulla. Under beredningsprocessen identifierar vi problem och luckor i servicen. Kanske vi lär oss att tillsammans med andra betrakta saker och ting ur nya synvinklar. Konkreta handlingsmallar och anvisningar åstadkoms för ungdomsarbetets del.

5. Bra service garanteras genom sektorsövergripande samarbete och genom att lyssna på barnen och ungdomarna

Redan själva processen för beredning av programmet förbättrar det interna samarbetet. Nätverkande ger var och en nya infallsvinklar på det egna arbetet och ökar samtidigt förståelsen för hela servicekedjan och systemet. Det är viktigt att se situationen som en helhet i fråga om de tjänster som riktas till barn och unga och att höra dem som anlitar tjänsterna. Överlappningar och luckor i servicen kan elimineras genom överenskommelser om arbetsfördelningen och verksamheten i gränstorna. Gott samarbete, målfokusering och effektivisering av verksamheten är viktigt.

6. Offentliggörandet

Det skulle vara bra om programmet inte var rena rama prosan – vi tar och ordnar ett evenemang! Informationsspridning på riksnivå skulle vara en fin grej.

2.2 Lagstiftningen och andra grunder för barn- och ungdomspolitiska program

Barnskyddslagen (417/2007)

ålägger kommunerna att en gång per fullmäktigeperiod göra upp en plan över sin verksamhet för att främja barns och unga personers välfärd samt ordna och utveckla barnskyddet i kommunen. Lagens syfte är att tonvikten inom barnskyddet ska ligga på förebyggande arbete, tidigt stöd och öppenvård. Barnskyddet uppfattas som en verksamhet som gäller alla myndigheter. I 12 § i barnskyddslagen finns det riktlinjer för hurdana uppgifter planen ska innehålla. Lagen förpliktar kommunerna att höra barn, unga och föräldrar och att öka deras delaktighet också när det gäller att utvärdera och utveckla tjänsterna. Det är meningen att planen i fortsättningen ska vara ett led i årscykeln för planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

¹ Samordningsarbetsgruppens och Tejo-arbetsgruppens sammansättning: se bakgrundsmaterialet, avsnitt 6.5.

FN:s konvention om barnets rättigheter

Artikel 12

1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.
2. För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

Artikel 13

1. Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.
2. Utövandet av denna rätt får underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga
  - a) för att respektera andra personers rättigheter eller anseende; eller
  - b) för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public) eller folkhälsan eller den allmänna sedligheten.

Grundlagen, 731/1999 6 §: Jämlikhet

Barn skall bemötas som jämlika individer och de skall ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

Kommunallagen, 365/1995 27 §: Möjligheter att delta och påverka

Fullmäktige skall se till att kommunens invånare och de som utnyttjar kommunens tjänster har förutsättningar att delta i och påverka kommunens verksamhet.

Deltagande och påverkande kan främjas i synnerhet genom att 1) företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ, 2) delområdesförvaltning tillämpas i kommunen, 3) information ges om kommunens angelägenheter och diskussionsmöten ordnas, 4) invånarnas åsikter reds ut innan beslut fattas, 5) samarbete idkas vid skötseln av kommunens uppgifter, 6) invånarna får hjälp när de tar egna initiativ till att sköta, bereda och planera ärenden, samt genom att 7) kommunala folkomröstningar ordnas.

Ungdomslagen, 72/2006 8 §: Ungas deltagande och hörande av unga

De unga skall anordnas möjlighet att delta i behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal och regional nivå. De unga skall därtill höras i ärenden som berör dem.

Lagen om grundläggande utbildning, 628/1998 2 §: Utbildningens mål

Målet för den utbildning som avses i denna lag är att stödja elevernas utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i livet. Målet för förskoleundervisningen är dessutom att som en del av småbarnsfostran förbättra barnens förutsättningar för inlärning.

Utbildningen skall främja bildningen och jämlikheten i samhället och elevernas förutsättningar att delta i utbildning och i övrigt utveckla sig själva under sin livstid.

Utbildningens mål är vidare att säkerställa att undervisning ges på lika villkor i tillräcklig utsträckning i hela landet.

Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2007–2011, statsminister Matti Vanhanens II regering, Undervisningsministeriets publikationer 2008:6

3. Barn och unga som medförfattare till programmet

3.1. Barns och ungas medverkan i programberedningen

Barnen och de unga deltog i programberedningen på olika sätt.

Teckningar i daghemmen: Vad gör mig trygg? 85 barn
Fotografier i låg- och högstadierna: Vad är viktigt för mig? 140 barn och unga, 300 fotografier
Fotografier i gymnasierna: Vad vill jag påverka?
Tillställning på ungdomsgården 4.6.2010: Hur kan de unga beaktas?
Videoproduktionsprojekt, 100 unga (allt från lågstadieelever till gymnasister) och omkring 10 lärare. Resultatet var en 20 minuter lång TV-nyhetssändning för barn och unga och en handbok för lärare.
Skolhälsoenkät 2010, 350 högstadieelever (åk 8 och 9) och 320 gymnasister (åk 1 och 2)
Delaktighetsutredning 2010, Barnens Parlament i Finland, 323 barn och unga (11–17-åringar) och 125 vuxna
Delaktighetsförfrågan i daghemmen i huvudstadsregionen, alla daghem i Grankulla deltog
Andra evenemang: samordningsgruppens möten, ungdomsrådets möte

För närmare beskrivningar se bakgrundsmaterialet.

3.2. Vad är viktigt för barn och unga?

Sju teman som är viktiga för barnen och de unga utkristalliserades ur materialet:

1. Hemmet och vännerna
2. Tryggheten: bekantheten, allt finns nära, alla känner alla
3. Den sociala gemenskapen
4. Deltagande och påverkan
5. Miljön och naturen: skolmiljön, gårdarna, Gallträsk
6. Servicen och hobbymöjligheterna
7. Tvåspråkigheten

3.3 Bättre service och stöd, tack!

Vid startmötet för det barn- och ungdomspolitiska programmet 25.10.2009 gavs råd på vägen angående programberedningen. Samordningsgruppen och Tejo-arbetsgruppen deltog i arbetsmötet.

1. När tjänster för barn och unga planeras ska man komma ihåg

- målgruppen: i Grankulla finns det 1000–1500 unga med finska eller svenska som modersmål
- att lyssna på de ungas åsikter redan när tjänsterna planeras och att involvera de unga i genomförandet
- att föra en oavbruten dialog med de unga och utforma en realistisk vision, strategi och målsättning tillsammans med dem
- att planera tjänsterna omsorgsfullt och tänka på ett nytt sätt!
- att avsätta tillräckliga resurser för tjänsterna och det sektorsövergripande samarbetet
- att tjänsterna ska bilda ett bra stödnätverk så att ingen behöver vara rädd för att falla mellan maskorna

2. Tjänsterna fungerar på bästa möjliga sätt när

- de har förankrats väl
- det finns inspiration och tro på sig själv

- förmågan att handla kundorienterat finns
- tjänsterna är lätta att använda, lättillgängliga och flexibla och står till förfogande när det behövs
- resursanvändningen optimeras, resurserna är tillräckliga och personalen är kompetent
- samarbetet mellan olika sektorer och nätverkandet fungerar bra
- man slår vakt om arbetsenheternas välbefinnande
- informationsspridningen fungerar
- man lyssnar på de unga, för ut tjänsterna till dem och utvärderar tjänsterna tillsammans med de unga
- föräldrarna aktivt är med

3. Barn och unga marginaliseras inte, om

- stödnätverket är bra och en känsla av gemensamt ansvar finns
- basservicen fungerar bra på båda språken
- det tidiga uppmärksammandet och det verkningfulla förebyggande arbetet fungerar
- mentalvårds- och barnrådgivningstjänsterna är goda
- de unga har möjligheter att påverka och delta
- förtroende och ett gemensamt språk finns
- man drar försorg om familjernas välbefinnande
- samarbetet mellan hemmen och skolorna samt mellan skolorna, social- och hälsovårdstjänsterna och ungdoms- och idrottsarbetet fungerar
- de gränser och regler som rör ungdomarna är i balans med ungdomarnas rättigheter
- lärande stöds i kommunen

4. Samordningsgruppen kan stödja uppbyggnaden av bästa möjliga servicenätverk genom att

- trygga resurserna (personal och materiella resurser)
- lyssna på samt fundera tillsammans med och diskutera med de unga
- samla idéer – utveckla, planera och delta med känsla
- ha känsliga antenner samt vara öppen, nyfiken och aktiv
- säkerställa att det finns bra sakkunniga och kunnigt folk inom alla sektorer
- lyssna på den lilla människan: var och en har något att berätta, alla är värdefulla!
- föra fram nya tänkesätt
- göra upp ett barn- och ungdomspolitiskt program, föra saken framåt och se till att den får publicitet

4. Det barn- och ungdomspolitiska programmets värderingar och vision

VÄRDERINGAR

TRYGGHET: Alla unga bör i sin närhet ha vuxna som bryr sig om dem. De unga har rätt till en trygg uppväxtmiljö och till fysisk och psykisk integritet.

DELAKTIGHET: Barn och unga har rätt att delta och bli hörda både som individer och som grupp.

UPPSKATTNING OCH RESPEKT: Varje barn och ung person bör få uppleva att han eller hon är värdefull i sig själv.

SJÄLVFÖRVERKLIGANDE: Alla barn har rätt att känna att de har lyckats med sådant som de företagit sig och att förverkliga sig själva genom lek, lärande och hobbyer.

EN LEVANDE TVÅSPRÅKIGHET

Värderingarna bottenar dels i tankar som barn och unga har fört fram, dels i Grankulla stads värderingar och FN:s konvention om barnets rättigheter där de centrala begreppen är (1) skydd av barn, (2) rätt att delta och (3) barnens andel av samhällsresurserna.

Det som barnen och ungdomarna tycker är viktigt kommer till uttryck i visionen och i de strategiska riktlinjer som härletts ur den:

**Familjen och vännerna – Trygghet – Social gemenskap – Deltagande och påverkan –
Naturen och miljön – Bra service – Tvåspråkighet**

VISION 2016

”Grankulla är ett tryggt lokalsamhälle där barn och unga har det bra och har goda förutsättningar att lära sig saker och delta.”

Strategiskt övergripande mål

I Grankulla är det tryggt för barn och unga att växa upp och utvecklas. Barnen och ungdomarna uppskattas, och alla vuxna ansvarar för deras välbefinnande. Det finns olika nivåer där barnen och ungdomarna kan delta i och påverka sådant som rör dem. De har rätt till allsidig och bra service som ges på deras modersmål och beaktar deras ålder.

Strategiska riktlinjer

1. Att trygga barnens och ungdomarnas välfärd och hälsa
2. Ansvarsmedvetenhet och omtanke
3. Social gemenskap
4. Deltagande och påverkningsmöjligheter
5. Digitala invånare samt nya möjligheter och utmaningar
6. En inspirerande och trygg omgivning
7. Bra service på det egna modersmålet

Kritiska framgångsfaktorer

1. Att stärka föräldrarnas och andra vuxnas roll i att öka barnens välbefinnande
2. Förmåga till systemtänkande
3. Att säkra personalens kompetens, tillgången på personal och en låg personalomsättning
4. Att lyssna på barn och unga och öka deras medverkan
5. Att utveckla uppföljningen och utnyttja uppföljningsdata

5. Åtgärdsprogram

Mål och åtgärder

*Här exempel på uppföljningen – bör kompletteras med information om dagsläget och målnivån.

1. ATT TRYGGA BARNENS OCH UNGDOMARNAS VÄLFÄRD OCH HÄLSA

Grunden till en sund utveckling läggs i barndomen och ungdomen. Viktiga aktörer som främjar barns och ungas hälsa är hemmet och de övriga miljöer där barn och ungdomar utvecklas, t.ex. daghemmen, skolorna, andra läroinrättningar och fritidssysselsättningar inklusive kamratkretsen. Barns och ungas hälsa hotas bland annat av bristen på motion, felaktiga kostvanor och sömnbrist. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6)

Mål och åtgärder	Ansvarig
<p>1. En livsstil där motion ingår! Alla barn och unga inspireras att njuta av vad motionen ger.</p> <p>Barn och unga som rör sig för litet aktiveras att motionera</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motion som är hobbybetonad och äger rum under fria former främjas, och barn och unga uppmuntras att ägna sig åt vardagsmotion - Tillsammans med barn och unga funderas ut olika sätt att minska sittandet 	<p>skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (idrottstjänsterna), dagvården, föräldrarna, idrottsföreningarna</p>
<p>2. <i>Motion och kultur ökar välbefinnandet!</i></p> <p>Samarbetet och samarbetsformerna i fråga om skolor, motionsorganisationer och idrottsföreningar samt de läroanstalter som undervisar i konst och musik ökas och utvecklas, liksom också medvetenheten om hälsofrämjande motionsvanor.</p>	
<p>3. <i>Ett drogfritt liv! Användningen av tobak, alkohol och andra rusmedel och de skadeverkningar som de ger upphov till minskas i alla åldersgrupper</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • föräldrarna ansvarar för de ungas alkoholanvändning, nolltolerans (rekommendationsmodell för praxis som stöder det här målet). • alla som arbetar med barn och unga ingriper mot rökning och användning av alkohol • förmåga att känna igen användning av droger bland unga och drogproblem hos föräldrar • rökfrihet främjas genom medverkan i projektet Rökfri huvudstadsregion 2011–13 • det förebyggande arbetet mot droger utvecklas utifrån resultaten av den kvalitetsrevision av mental- och missbrukarvårdstjänsterna i Grankulla som genomfördes våren 2011 • utbildning i förebyggande drogarbete ordnas regelbundet för hela familjecentret 	<p>skolhälsovården, skolförvaltningarna, ungdomstjänsterna, dagvården, föräldrarna, församlingarna, idrottsföreningarna och andra organisationer</p>
<p>4. <i>Hälsosam och smaklig skolmat i samarbete med skoleleverna!</i></p> <p>*Skolbespisningen utvecklas tillsammans med barn och unga</p>	

2. ANSVARSMEDVETENHET OCH OMTANKE

En trygg och fungerande familj är grunden till barnets välbefinnande. Ett balanserat föräldraskap är kärnan i familjernas välbefinnande, och stöd till föräldrarna är en satsning på barn och unga. Uppväxt- och levnadsvillkoren för barn och unga måste allt mera behandlas utgående från livscykelperspektivet: familjerna samt barnen och ungdomarna själva behöver stöd i livets övergångs-, förändrings- och krisskeden. Sådana skeden är födelsen, att övergå till dagvård, att börja skolan, att övergå från en utbildningsnivå till en annan samt att flytta. Av tjänsterna för barnfamiljer skapas en välfungerande helhet genom att tjänster som stöder barnets utveckling, tjänster som förebygger problem och tjänster som rättar till problem knyts samman över gränserna för de nuvarande ansvarsområdena. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6 och Ett socialt hållbart Finland 2020, SHM 2010)

Mål och åtgärder	Ansvarig
<p>1. <i>Familjecentrets familjeorienterade arbetsätt stöder föräldraskapet och parförhållandet!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Planmässigt samarbete mellan olika yrkesgrupper säkras. I utvecklingsarbetet tar man vara på bl.a. resultaten av en kvalitetsrevision av mental- och missbrukarvårdstjänsterna (2011). • Den öppna familjeverksamheten befästs i syfte att stödja familjerna. Den är en tjänst med låg tröskel som tillämpar principen om tidigt uppmärksammande och uppmuntrar småbarnsföräldrar att bilda kamratgrupper • Rådgivningens och dagvårdens verksamhetsmodeller och samarbete utvecklas som ett inslag i familjecentret • Elevvården utvecklas i enlighet med strategin för elevvård som stöder förebyggandet av utslagning. Arbetet med att tydliggöra och stärka det multiprofessionella samarbetet mellan socialväsendet, skolaktörerna och andra som arbetar med barn och unga fortsätts. 	<p>social- och hälsovårdssektorn, skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet, tredje sektorn</p>
<p>2. <i>"Föräldraskolor" stöder föräldrarna när det gäller att möta utmaningar i fostraruppgiften</i></p> <p>Gemensamt och tvärsektoriellt utvecklas handlingsmallar som stöder barn och föräldrar i skeden där barns och ungas liv genomgår förändringar/i övergångar mellan två utbildningsskeden</p>	<p>social- och hälsovårdssektorn, skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna)</p>
<p>3. <i>Föräldrar behöver andra föräldrar – det bästa stödet får man av andra som är i samma situation.</i></p> <p>Bildandet av kamratstödsgrupper för föräldrar till barn i lekåldern och föräldrar till unga stöds.</p>	<p>social- och hälsovårdssektorn, skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna)</p>
<p>4. <i>"Man lämnar inte kompisar i sticket" - alla unga deltar i utbildning och tar sig ut i arbetslivet.</i></p> <p>Genom uppsökande ungdomsarbete nås unga som är i behov av stöd och hjälps de att anlita tjänster och annat stöd som främjar deras uppväxt och självständighetsprocess samt deras möjligheter att skaffa sig utbildning och komma in på arbetsmarknaden. (Reformen av ungdomslagen 2011).</p>	<p>kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna), social- och hälsovårdssektorn, skolförvaltningarna</p>

3. SOCIAL GEMENSKAP

Samarbete och samvaro mellan unga, mellan olika generationer och via frivilligarbete berikar närsamhället. Samma mål stöds också genom acceptans av mångfalden och respekt för principen om likabehandling. Enligt lagen om likabehandling (21/2004) får ingen diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6)

Mål och åtgärder	Ansvarig
<p>1. <i>Ungdomarna behöver egna platser där de kan träffa varandra!</i> *I centrum behövs ett kafé som träffplats för unga som passerat högstadiet (tillräckligt med utrymme, öppet tillräckligt sent, nätuppkoppling)</p>	kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna), skolförvaltningarna, social- och hälsovårdssektorn, samhällstekniska sektorn
<p>2. Möten mellan generationer! *Regelbundna Junior–Senior-träffar (årliga sammankomster mellan ungdoms- och äldrerådet) * Möten mellan generationer främjas med hjälp av stadsplanering, serviceplanering och planering av användningen av stadens lokalteter</p>	kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna), social- och hälsovårdssektorn samhällstekniska sektorn
<p>3. <i>Ett klimat som bygger på att medborgarna utför volontärbete stärks! Ju tidigare de unga börjar tjäna sitt närsamhälle genom frivilligarbete, desto sannolikare är det att det blir en vana och något som upplevs som normalt.</i> *Ungdomarna ges konkreta möjligheter att arbeta som volontärer. Verksamheten integreras i utbildningen på andra stadiet. Gymnasierna tar i sitt kursprogram in kurser i frivilligverksamhet som ger de unga chanser att bekanta sig med olika former av frivilligarbete, principerna för det och olika praxis.</p>	skolförvaltningarna, social- och hälsovårdssektorn (äldreomsorgen), tredje sektorn
<p>4. <i>Barn och unga måste ses som en heterogen skara! I Grankulla bor det förutom barn och unga med finska eller svenska som modersmål också barn och unga med andra modersmål. När det gäller bl.a. invandrargrupper och personer med funktionsnedsättning finns det en risk för att principen om likabehandling och icke-diskriminering inte uppfylls.</i> * Varje skola har en jämlikhetsplan * Levande tvåspråkighet är ett värde – de unga önskar sig mera samarbete mellan de finsk- och de svenskspråkiga skolorna. *Kännedomen om andra kulturer stärks som ett inslag i den grundläggande utbildningen för att säkerställa goda relationer mellan olika minoriteter och avskaffa diskriminering. *Skolorna i Grankulla erbjuder byggstenar för ett gott liv i en trygg, trivsamt och tidsenlig lärandemiljö och i grupper som är ändamålsenliga med tanke på lärandet. Skolornas verksamhet och omgivning utvecklas för att bli allt konkurrenskraftigare. Samarbetet mellan skolorna är gott, och skolorna samarbetar med andra förvaltningsgrenar och läroanstalter i staden för att verksamheten ska bli effektivare och valmöjligheterna större.</p>	alla sektorer, skolförvaltningarna

4. DELTAGANDE OCH PÅVERKNINGSMÖJLIGHETER

Barn och unga bör behandlas som aktiva aktörer som själva påverkar sitt eget liv. Också små barn är skickliga på att framföra idéer och deltar i verksamhet som berör dem själva och i planeringen av miljöer. Det gäller att skapa metoder och strukturer för att göra barns och ungdomars deltagande till en naturlig vardagsrutin, så att barnen och ungdomarna kan axla rollen som aktiva aktörer. Deltagande innebär inte enbart organiserad verksamhet utan rätten att bli hörd och tagen i beaktande på det sätt som barnets eller den unga människans åldersstadium möjliggör. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6)

Mål och åtgärder	Ansvarig
<p>1. <i>Hur mycket kan man delta</i></p> <p>*Systematiska strukturer för hörande och påverkan skapas med hjälp av en delaktighetstrappa (Modellen "Osallisuuden portaat", se Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (red.) Lasten ja nuorten kunta (2008))</p> <p>* Barnens deltagande stöds i projektet VKK-Metro, som med hjälp av den nyaste forskningen erbjuder en modell för att utveckla arbetet inom dagvården. I Grankullas projekt är målet att utveckla en avstressad miljö som gör det möjligt för barnen att bli hörda och sedda.</p> <p>*Barn och unga är med om att planera och utvärdera servicen, bl.a. genom tjänstedesign. Pilotprojektet bör gälla någon serviceprocess, t.ex. ett utvecklingsområde som identifierats vid kvalitetsrevisionen av mental- och missbrukarvårdstjänsterna.</p>	<p>skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna), stadskansliet och andra sektorer</p>
<p>2. <i>De ungas aktiva medborgarskap främjas, och kanaler för deltagande och påverkan utvecklas bl.a. genom att man tar till vara det förslag om strukturer för påverkan som den tillsammans med Barnens Parlament i Finland genomförda delaktighetsutredningen resulterade i</i></p> <p>*elevråd, elevparlament, ungdomsrådet, ett ungdomsforum</p> <p>*möjligheterna att inrätta ett ungdomsfullmäktige utreds</p> <p>* rätten för företrädare för de unga att närvara vid/yttra sig i stadens olika organ utreds</p> <p>* en egen webbplats för unga där en initiativkanal ingår</p> <p>* ett dubbelriktat system för påverkan och hörande (produktion av webbplatsens innehåll ingår i kursbrickan som t.ex. tillvalsämne)</p> <p>* en dag som påverkare</p> <p>*en spalt för barn och unga i lokaltidningen, spridning av information om saker och ting så att barn och unga producerar informationen</p>	<p>skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna), social- och hälsovårdssektorn, stadskansliet</p>
<p>3. <i>Finländska unga blir mästare i konsten att förhandla!</i></p> <p>* Mästarkurser i interaktionsfärdigheter (förhandlingskurser) ingår i gymnasiets kursutbud, och i anknytning till det ordnas årligen 13.11 en förlikningsdag som föreslagits av den grupp som arbetar med Finlands varumärke (en gemensam temadag för alla skolor)</p> <p>*I daghemmen och skolorna fästs vikt vid äkta samarbete, sociala färdigheter, hänsyn till andra och respekt för olikhet.</p>	<p>skolförvaltningarna och andra sektorer</p>
<p>4. <i>Unga och beslutsfattare möts!</i></p> <p>*Sammankomster för unga och beslutsfattare ordnas regelbundet</p>	<p>stadskansliet samordnar</p>

<p>5. <i>Lär känna stadshuset!</i> *Barn och unga hälsas välkomna till stadshuset på klassutfärder</p>	stadskansliet samordnar
<p>6. <i>Barn och unga är framtidens ansvariga beslutsfattare</i> *I budgeten tas det in ett anslag (sammanlagt 12 000 e/år, summan är gemensam för skolorna, sammanlagt 3 400 e/år för daghemmen). Barn och unga beslutar under lärarnas vägledning om hur pengarna ska användas till att utveckla skol/daghemssamfundet eller skol/daghemmiljön.</p>	STF

5. DIGITALA INVÅNARE SAMT NYA MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR

Dagens barn och unga kan kallas den digitala generationen, vars kompetens med avseende på att använda nya digitala medier övergår föräldrarnas. Det här gör det möjligt för barnen och de unga att utnyttja nya sätt att kommunicera sinsemellan och delta i samhällets funktioner. Samtidigt har den delvis oreglerade internetmiljön också negativ inverkan genom uppkomsten av skadliga beroendeförhållanden och förvrängningar av värdesystemen (exempel: rätten att bete sig våldsamt, överdriven framhävnin g av sexualiteten). Vuxnas tid, insatser och tillsyn behövs för att barn och unga ska få handledning i hur man använder medierna på ett vettigt och säkert sätt och skapar sig en kritisk inställning till medier. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6)

Mål och åtgärder	Ansvarig
<p>1. <i>Den digitala generationen som studerande och lärare</i> *Barns och ungas medieläskunnighet stärks *Barn och unga blir innehållsproducenter *Unga undervisar och stöder seniorgenerationen Målen konkretiseras och kompletteras när åtgärderna planeras.</p>	skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna)
<p>2. <i>Tryggt på nätet!</i> *Målet är en trygg mediemiljö (utan t.ex. nätmobbning): utbildning i nätsäkerhet ordnas för unga och föräldrar *För föräldrarna produceras material och ordnas kurser kring nackdelarna med internetberoende, verktyg för mediefostran och skydd mot negativ mediepåverkan *Klassvis utarbetas tillsammans med föräldrarna överenskommelser om/regler för användning av webben</p>	skolförvaltningarna, kultur- och fritidsväsendet (ungdomstjänsterna) och organisationer
<p>3. <i>Hälsosam datoranvändning</i> *Unga informeras om arbetsställningar, pausande, vikten av att sova tillräckligt *Unga och föräldrar informeras om följderna av att sitta vid datorn långt in på kvällen</p>	social- och hälsovårdssektorn, skolförvaltningarna

6. EN INSPIRERANDE OCH TRYGG OMGIVNING

Alla är ansvariga för naturen och dess mångfald, miljön och kulturarvet. Samhälls- och miljöplaneringen påverkar barnens och ungdomarnas vardag samt deras upplevelser av sin egen roll som en aktör som samhället accepterar. När barn och unga deltar i planeringen främjas den sociala gemenskapen och det gemensamma ansvaret. Genom planläggning och byggande kan man minska otryggheten och våldet i vardagsmiljöerna. (Undervisningsministeriet, publikation 2008:6)

Mål och åtgärder	Ansvarig
1. <i>Barn och unga ska vara med om planeringen!</i> *De unga delar i planeringen av trivsamma skolmiljöer *Ett förfarande för att involvera barn och unga redan i planeringsskedet skapas	skolförvaltningarna, samhällstekniska sektorn
2. <i>Vi planterar en park! Genom att göra själva lär sig barnen konkret och åskådligt att högakta naturen och att uppskatta människans och naturens hållbara samexistens!</i> *En park som tillägnas barnen och ungdomarna anläggs på tomten bakom Arbetarakademin. Barn och unga ger parken ett namn (namntävling). En ny tradition skapas: t.ex. barn i tredje klassen (eller någon annan åldersgrupp?) i de finsk- och de svenskspråkiga skolorna planterar ett träd varje höst.	skolförvaltningarna, samhällstekniska sektorn, social- och hälsovårdssektorn
3. <i>Miljö och social gemenskap</i> Barnen och ungdomarna ges miljöfostran bl.a. i den park som anläggs. Talkoarbete och evenemang som är gemensamma för olika generationer ordnas i parken.	samhällstekniska sektorn (miljöenheten) samordnar

7. BRA SERVICE PÅ DET EGNA MODERSMÅLET

Tjänsterna reformeras som helheter och på ett sådant sätt att användarna deltar aktivt i utvecklingen. Tyngdpunkten för servicen förskjuts så att den i större utsträckning än tidigare ligger på förebyggande verksamhet. (Ett socialt hållbart Finland 2020, SHM 2010). Barn och unga tycker att det är viktigt att få vara med om att planera tjänster som är avsedda för dem. Det är viktigt att tjänsterna är lättanvända och smidiga, att de är nära de unga och att de utvärderas tillsammans med ungdomarna. Barnen och de unga anser att det är viktigt med förtroende och ett gemensamt språk. (Grankulla stads delaktighetsutredning 2010).

I delaktighetsutredningen framgick det att barnen och ungdomarna vill påverka skolmaten, motionsutrymmena, stadsmiljön samt evenemangen och verksamheten i Grankulla. De för fram att de har något att säga och att de bör kunna påverka beslutsfattandet redan i planeringsskedet.

”Har ni någon uppfattning om hur mycket vi förstår av det här!?”

”Ungdomarna har verkligen egna tankar och bra saker att säga.”

”De (unga) borde inte behandlas som barn, utan deras förslag och åsikter är värda lika mycket respekt som vuxnas.”

Åtgärdsförslag som gäller utvecklingen av tjänster ingår i avsnitten 1-6.

8. TILLÄGGSUPPGIFTER (Delegationen för Finlands landvarumärke)

Delegationen för Finlands landvarumärke sammanfattar tre teman när det gäller att utveckla Finlandsbilden: det välfungerande finländska samhället, finländarnas nära förhållande till naturen och vår grundläggande utbildning som hör till den bästa i världen. För att styrkorna ska kunna användas effektivt måste hela Finland ställa tillräckligt höga mål och samarbeta för att uppnå dem. Finlands uppdrag innehåller uppgifter för oss alla. Varje tema – funktionalitet, natur och utbildning – har delats upp i konkreta uppdrag som då de utförs stärker både vårt land och hela världen, samtidigt som vi visar vår styrka för omvärlden.

Consider it solved! På så sätt utvecklar vi Finlandsbilden på det enda rätta sättet: genom att göra Finland och hela världen till en bättre plats att leva i.

Uppdrag för skolorna: Skoluppgifter utifrån offentlig information

Ökad öppenhet av informationen om samhället och människorna är en trend som går över hela världen. Att göra information tillgänglig för alla ger mer möjligheter till både medborgaraktivism och affärsverksamhet. För att kunna uppnå maximal nytta är det viktigt att informationen görs tillgänglig utifrån användarnas behov. Därför måste man inom den offentliga sektorn ha en kämparattityd för att öppna datalagren och göra dem tillgängliga för alla. En av de svaga sidorna i det prisade finländska skolsystemet är dess teoretiska karaktär. Hos oss sker undervisningen och inläringen i klassrum och utifrån läroböcker trots att det finns intressant lärostoff i omvärlden. Tillgängliggörande av offentliga data erbjuder utmärkta möjligheter för undervisningen i många olika ämnen: matematikuppgifter kunde utgå från äkta material och undervisningen i samhällslära ämnen t.ex. från realtidsdata om den egna kommunen.

Uppdrag för skolorna: Förlikningsdag

I skolorna arrangeras varje år en Förlikningsdag då man övar sig att lösa konflikter och förhandla. Skolorna får besök av förlikningsexperten, t.ex. personer insatta i fredsförhandlingar och medling vid brott, som berättar om hållbar förlikning: hur man kan uppnå en lösning som alla är nöjda med. I workshoppar får eleverna lära sig vad förhandling innebär t.ex. i konflikter på skolgården. Fredsförhandlingar är förlikning, och förlikning och kompromissträvanden behövs också i det egna landet. Därför vore det bra att man redan i skolorna lär sig att förlika och hitta fredliga lösningar på konflikter.

Uppdrag för skolorna: Gör något också med de mest tystlåtna

I undersökningarna om barns välmående har man iakttagit att de finländska barnens välmående är av högsta klass i världen, medan resultaten i fråga om relationerna med familjen och kamraterna och det subjektiva välmåendet är dåliga. De bästa resultaten nådde Finland i fråga om barnens hälsa, det materiella välståndet och utbildningskvaliteten. Skolorna bör gemensamt utveckla arbetsrutinerna utöver den föräldrade modellen för grupparbete. Lärandemetoderna bör utvecklas i riktning mot ett verkligt samarbete på så sätt att man utnyttjar positiva och spontana jämförelseexempel när man motiverar eleverna att lära sig. Detta kan ske så att man i det dagliga arbetet i skolan inför modellen "alla får spela" som är känd från ungdomsidrotten. Det är viktigare att varje elev får bidra med sin egen insats i det gemensamma slutresultatet än att sträva efter att nå det på förhand fastställda bästa slutresultatet. Det gäller m.a.o. ett nytt sätt att arbeta tillsammans, inte ett nytt läroämne. Detta är ett sätt att undervisa fler sociala färdigheter, glädje, vänlighet mot medmänniskor, goda seder och hänsyn till medmänniskorna. Alla har det trevligare om vi kan bygga upp en vänlig verksamhetskultur och skapa ett positivt klimat. Detta lyckas inte enbart på så sätt att man ger order eller styr uppifrån, utan gemenskapskänslan uppstår genom gemensamt arbete med kamrater. Av denna anledning kan alla elever ägna sig åt ett uppdrag, dvs. att göra något också med de mest tystlåtna klasskamraterna minst en gång i veckan.

Uppdrag för rektorerna: Gör skolan till ett centrum för närhetsdemokrati

Rektorerna har i uppgift att säkerställa att skolan inte bara meddelar undervisning utan även främjar demokrati och att principerna för demokratin iakttas. Att skapa öppna, vardagliga förbindelser med det övriga samhället, de lokala företagen och den tredje sektorn är ett viktigt sätt att stärka skolans och elevernas positiva roller i samhället. Dessutom måste vi öka elevernas inflytande i själva skolverksamheten. På så vis kan förståelsen av demokratin i form av en dialog mellan olika aktörer utvecklas genom konkret övning. En grupp internationella experter på lärande tog våren 2010 del av miraklet i den finländska skolan. De blev överraskade av skillnaderna i undervisningen i samhällslära. I USA studerar man samhällslära genom olika projekt i samhället:

genom att organisera medborgarverksamhet, samla medel för församlingen, dela ut mat till hemlösa eller anordna en fest på äldreboende. De finländska ungdomarna har i sin tur en bättre kännedom om samhällsstrukturerna och -funktionerna än sina jämnåriga i de övriga europeiska länderna. Nästan ingenstans är däremot deltagandet i den samhällslära verksamheten så litet som bland de finländska ungdomarna. Att öppna upp skolan och ansluta den till det omgivande samhället är en ambitiös uppgift som kräver specialkompetens. För att denna uppgift ska kunna lyckas och varumärket för den finländska skolan som utbildare av aktiva medborgare ska kunna stärkas måste rektorerna skrida till verket.

Uppdrag för kändisar och elitidrottare: Gå och undervisa i skolan en gång om året

Skolan är först och främst ett socialt ställe för barnen och ungdomarna. Barnen går till skolan för att träffa andra elever,

<p>leka, uppleva och syssla tillsammans. Uppskattningen av skolan i elevernas ögon kan endast bli högre om skolans sociala roll stärks och länkas till att stödja de andra målen för lärandet. Finländska idrottare och andra kända personer som barnen och ungdomarna beundrar kan bidra till att höja uppskattningen av skolan. Deras besök i skolorna gör skolan till ett ännu viktigare socialt ställe än tidigare. Samtidigt kan de berätta hur de själva lärde sig att umgås med andra människor, hur de lyckades försvara de svagare, förhindra mobbning, vara kompis för de utstötta och agera modigt på skolgården i övrigt. Kändisarnas föreläsningar i skolorna ska hållas på elevernas villkor, inklusive att eleverna får välja vem som bjuds in till skolan. Kändisarnas lektioner kan arrangeras utanför klassrummen, i entréhallen, på gården eller i någon annan lokal för eleverna.</p>
<p>Uppdrag för skolelevernas föräldrar: Klubbverksamhet och föräldrarnas läroplikt</p> <p>Vi bör aktivt verka för att uppskattningen av den finländska grundskolan förblir oförändrad. Detta ändamål kan stödjas genom ett nationellt initiativ till öppet hus som ska kunna arrangeras fyra gånger om året i alla skolor. Det nationella initiativet ska uppmuntra arbetsgivarna att låta föräldrarna ta del av sina barns vardag under arbetstid. Den nya verksamhetsformen ska förena föräldrarna och fritidsverksamheten som en del av skolan. Skolan har goda förutsättningar att föra samman familjer med olika bakgrund och jämna ut möjligheterna att delta. I sin nuvarande form utnyttjas denna potentiella styrka inte tillräckligt. I skolorna fanns tidigare en livlig klubbverksamhet där ungdomarna lärde sig att tillsammans organisera de gemensamma aktiviteterna. Barn och familjer som mest behöver klubbarna kan nuförtiden inte hitta till verksamheten. Av denna anledning bör klubbverksamheten på ett helt nytt sätt kopplas till det vardagliga programmet i familjer med skolbarn och göras mer attraktiv för dagens människor. Det är viktigt att aktivera föräldrarna i att utveckla, stödja och bedriva klubbverksamheten. Tack vare den högklassiga klubbverksamheten i skolorna behöver föräldrarna dessutom inte längre transportera sina barn till olika fritidsaktiviteter. På så vis kan vi spara energi och ge föräldrarna mer tid för trevlig samvaro.</p>
<p>Uppdrag för socialmyndigheterna: Skapa ett Snappare-system för de som riskerar att bli utslagna</p> <p>De senaste åren har vårt utbildningssystem, som fungerar väl på många sätt, mött en oförväntad utmaning. Enligt de senaste bedömningarna finns det i Finland 40 000 unga i åldern 16–24 år som är försvunna från samhället. De finns inte på läroanstalter, arbetsplatser eller i armén. Största delen av denna grupp utgörs av unga män, men också andelen utslagna unga kvinnor ökar. Enligt en undersökning som Inrikesministeriet genomfört utgörs den största risken inom Finland just av utslagna unga män som missbrukar rusmedel och som både ställer till mindre bråk och orsakar tragedier som sedan behandlas i dagstidningarnas löpsedlar. I Nederländerna kan unga som håller på att bli utslagna antas till en myndighetskontroll som underlyder ministeriet för familjeärenden. I Finland bör vi skapa ett liknande Snappare-system som integrerar unga som riskerar att bli utslagna i samhället. Systemet kan beredas gemensamt av socialmyndigheterna och experterna inom undervisningssektorn.</p>
<p>Uppdrag för skolorna och kommunerna: Gör kulturutbudet avgiftsfritt för eleverna i årskurs 9</p> <p>Enligt en studie som utfördes av Europeiska kommissionen (2007) är kulturverksamheten och de kreativa branscherna motorer för den ekonomiska och samhällsliga utvecklingen i Europa. För att förstå vilken verklig effekt kulturen har bör Finland erbjuda unga möjligheter att skapa, se på och uppleva olika konstformer. Det mest effektiva sättet att förverkliga detta är att göra hela kulturutbudet avgiftsfritt för eleverna i årskurs 9. Om kulturutbudet är avgiftsfritt, kan det utvidga ungdomarnas uppfattning om kreativiteten, den egna framtiden och fritidsmöjligheterna. Dessutom kan satsningarna på ungdomarna påverka familjerna, vänkretsarna och de lokala producenterna av kulturtjänster. En ung publik kan också vara en lämplig möjlighet för kultur- och konstinstitutionerna att testa nya presentations- och uttrycksätt. Samarbetet mellan lärarna och institutionerna är relevant för att ungdomarnas möjligheter ska kunna utökas.</p>

9. UPPFÖLJNING

Tejo-arbetsgruppen övervakar åtgärdsprogrammets genomförande och ansvarar för den årliga rapporteringen till nämnderna. Åtgärdsprogrammet uppdateras årligen vid budgetprocesserna i samarbete med bl.a. ungdomsrådet.

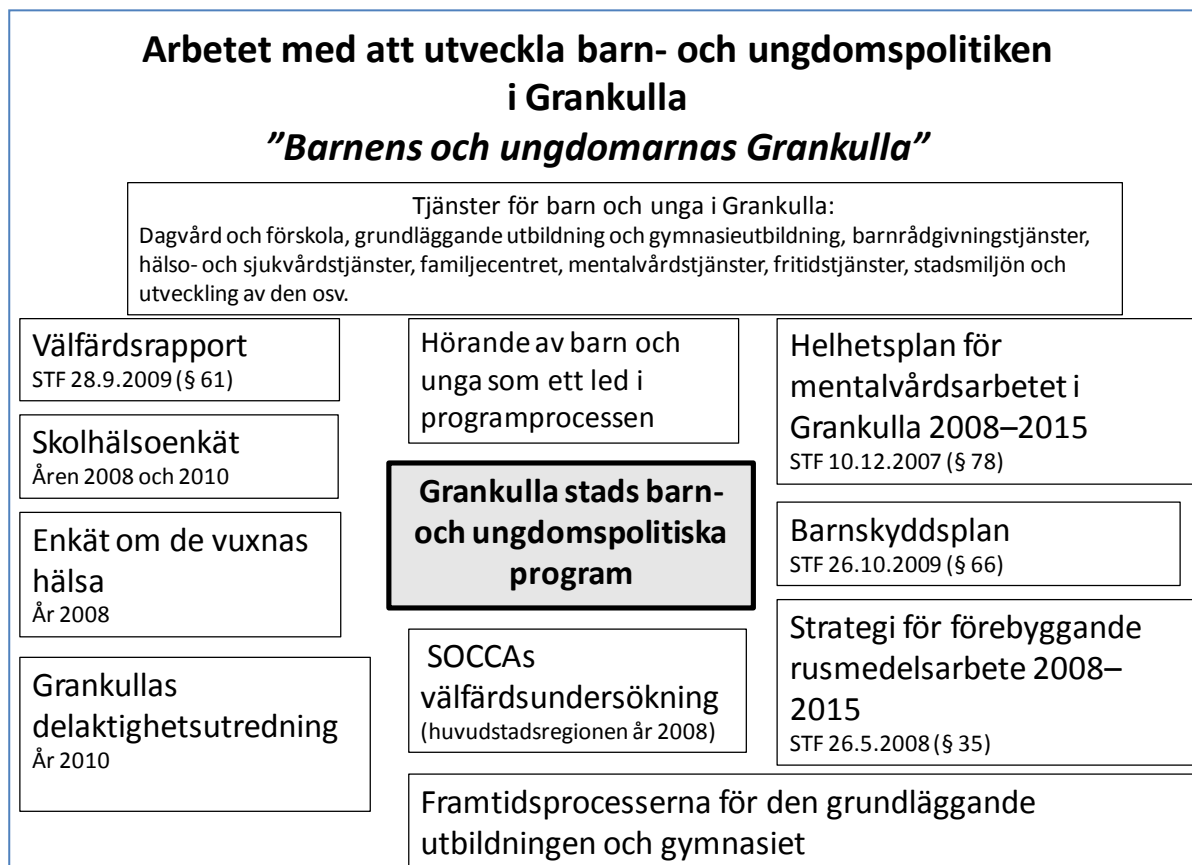
Beslutsfattandets konsekvenser för barn och familjer börjar bedömas 2012.

År 2011 ordnas följande utbildning för tjänsteinnehavare och förtroendevalda:

- bedömning av konsekvenser för människan, bl.a. bedömning av konsekvenserna för barn
- hur man bygger upp utvärderingssystem
- hur man använder och utnyttjar tjänsten SOTKANet och TEA-indexet (TEA = terveyden edistämisen aktiivisuus = aktivitet för att främja hälsan).

6. Bakgrundsmaterial

6.1 Arbetet med att utveckla barn- och ungdomspolitiken i Grankulla från och med år 2007

Figur 1: Arbetet med att utveckla barn- och ungdomspolitiken i Grankulla: program, utredningar, strategier.

Grankulla stads välfärdsrapport 2009

www.kauniainen.fi

- Slutsatser och utmaningar
- Barns och ungas välfärd och hälsa, s. 30–35 och 46–57.
- Hälsa 2015 – uppföljning, Barn och unga

Helhetsplan för mentalvårdsarbetet i Grankulla 2008-2015

www.kauniainen.fi

Strategi för förebyggande rusmedelsarbete 2009–2015

www.kauniainen.fi

Barnskyddsplan 2009–2015

www.kauniainen.fi

Skolhälsoenkät

www.helsinginseutu.fi och www.kauniainen.fi

länk > nämndernas utlåtanden om skolhälsoenkäten

Utvecklingsutmaningar:

- Användning av droger: tobak, alkohol, narkotika
- Ett starkt föräldraskap
- Levnadsvanor (motion, kostvanor)
- Delaktighet och påverkan

Välfärdstjänster för barn och unga

- Barnskyddsplan (www.kauniainen.fi)
- stadens webbplats (www.kauniainen.fi > service)

Barnens delaktighet i daghemmen i huvudstadsregionen, 2010

www.kauniainen.fi

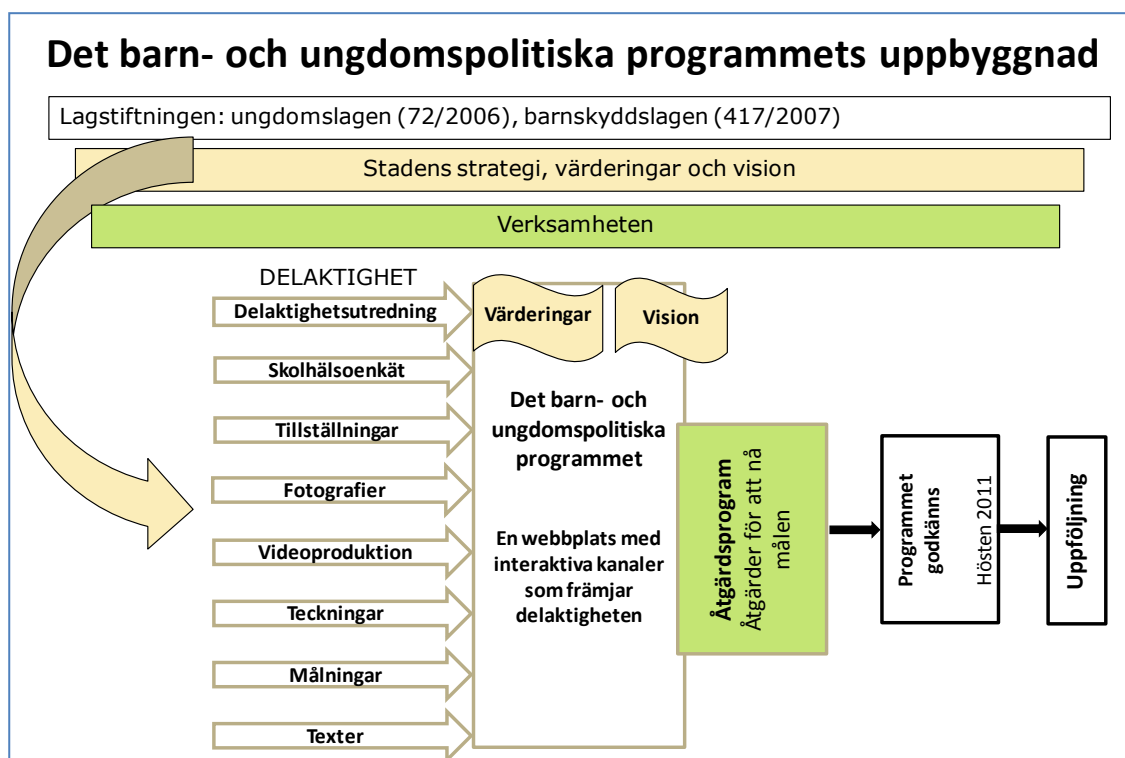
Delaktighetsutredning, Barnens Parlament i Finland

Sammanlagt 323 11–17-åriga barn och 125 vuxna besvarade frågorna

www.kauniainen.fi > delaktighetsutredning (sammandrag på svenska)

- *Förväntningar på de vuxna:* intresse, uppskattning, förtroende, lyssnande, utrymme, vi-anda och tolerans. Var vuxna!
- *Barnen och ungdomarna vill påverka* skolmaten, motionsutrymmena, stadsmiljön, evenemangen, verksamheten och sådant som rör skolan
- *De kan själva främja välbefinnandet, ett gott liv, i Grankulla* genom att vara aktiva, genom sitt eget uppförande, genom att föra fram sina åsikter, genom att beakta andras åsikter och bära ansvar; genom att leva hälsosamt, genom att känna ansvar för miljön

6.2 Det barn- och ungdomspolitiska programmets uppbyggnad

Figur 2: Det barn- och ungdomspolitiska programmets uppbyggnad.

6.3 Uppföljning av barnens och ungdomarnas välfärd, Hälsa 2015-indikatorer

Tabell 1.

Hälsa 2015 – uppföljning, Barn och unga

	Indikator	2002	2004	2006	2008	2010
Barnens och ungdomarnas välbefinnande ökar och deras hälsa blir bättre, medan symptom och sjukdomar som hör ihop med otrygghet minskar märkbart	<i>Bekymmerzoner, antalet barn under 7 år inom zon 4-5 och deras %-andel under uppföljningsperioden</i>			6	5	
	<i>Andelen barn som får specialundervisning av åldersklassen</i>		4,7 fi 6,1 sv		2,5 fi 6,9 sv	
	<i>Andelen barn i årskurs 8 och 9 som har minst två symptom per dag (%)</i>	12	16	18	14	18
	<i>Andelen barn i årskurs 8 och 9 som blivit mobbade (%)</i>	6	7	5	6	8
	<i>Andelen barn i årskurs 8 och 9 vars föräldrar inte alltid vet var barnen tillbringar kvällarna på helgen (%)</i>	39	31	36	51	46
Rökning bland ungdomar minskar så att mindre än 15 % av 16–18-åringarna röker. Alkohol- och narkotikarelaterade hälsoproblem kan skötas på ett sakkunnigt sätt och är inte vanligare än i början av 1990-talet.	<i>Andelen barn i årskurs 8-9 och årskurs 1 och 2 i gymnasiet som röker dagligen (%)</i>	17 18	11 18	11 11	9 16	12 19
	<i>Andelen barn i årskurs 8-9 och årskurs 1-2 i gymnasiet som är ordentligt berusade minst en gång i månaden (%)</i>	21 24	22 38	20 33	17 39	19 43
När det gäller tillgången på hälso- och sjukvårdstjänster och hur tjänsterna fungerar samt upplevelsen av det egna hälsotillståndet och erfarenheterna av hur omgivningen påverkar den egna hälsan är finländarna minst lika nöjda som i dag.	<i>Andelen personer i olika åldersgrupper som upplever sin hälsa som medelmåttig eller dålig - högstadiet</i>	18	15	16	16	17
	<i>- gymnasiet</i>	14	16	15	18	12
<i>Andelen elever i årskurs 8-9 som upplever att skolornas inomhusluft är dålig</i>		54		52		

6.4 Barn och unga som medförfattare till programmet, material

1. Daghemsteckningar

Vad gör mig trygg?

Hur inhämtades informationen?	3–6-åringar
Det tema som barnen fick var "Vad gör mig trygg?" Barnen ritade bilder kring temat. Under bilden skrev antingen barnet eller en barnskötare barnets berättelse om vad bilden föreställer. Teckningarna och texterna var sammanlagt 85 stycken.	Många bilder visade barnet tillsammans med pappa, mamma och/eller hela familjen. Ofta höll de varandra i hand eller så hade en förälder barnet i sin famn. På en del bilder lekte barnet och känslan av trygghet infann sig genom att föräldrarnas röst hördes från ett annat rum. De större barnen avbildade trygghet också som trygghet i trafiken och den fysiska miljön. Två teman visade sig tydligt i teckningarna: <i>lugn samvaro i vardagen</i> och <i>hemmet</i> .

2. Fotografier som elever tagit

Vad är viktigt för mig?

Hur inhämtades informationen?	Teman, lågstadiet	Teman, högstadiet
Rubriken var "Vad är viktigt för mig?". Engångskameror sändes till skolorna och rektorerna fick instruktioner om utdelningen, temat, tidpunkten och vilka klasser och hur många som skulle få kamerorna. Sammanlagt 300 fotografier sändes in. Målet var att 140 barn skulle ta bilder (max. 840 foton).	sällskapsdjur hem och familj vänskap hobbyer skolan vardagsföremål	vänner naturen och en ren miljö centrum av Grani konst och andra hobbyer skolan föremål kontakthållning (mobiler m.m.) njutning

Vad vill jag påverka?

Hur inhämtades informationen?	Teman, gymnasierna
Engångskameror sändes till skolorna. Rektorerna fick skriftliga instruktioner om rubriken "Vad vill jag påverka?" I skolorna hade temat avgränsats till möjligheterna att påverka i skolan.	Skolbespisningen Anskaffning av bra arbetsredskap (t.ex. bärbara datorer) Mer att göra och mera/bättre utrymmen i skolorna, t.ex. under rasterna Mera kreativitet och frihet Mängden läxor En mera stimulerande omgivning

3. Hur kan de unga beaktas?

Sammandrag av grupparbeten på ungdomsgården 4.6.2010

- Starkare social gemenskap – barn och unga bör få vara med om att göra saker tillsammans med vuxna. Om barnen får vara med om att göra saker och ting tar de vara på dem.
- Föräldrar och andra vuxna bör prioritera sin tidsanvändning till förmån för barn och unga. Vuxnas närvaro behövs i barnens och de ungas vardag.
- Samarbetet mellan elevkårerna bör ökas i högstadierna och gymnasier på samma sätt som redan är fallet i lågstadierna.
- Gruppen "De ungas röst i Grani" bör aktiveras och utvecklas, eventuell yttrande- och närvarorätt vid de olika nämndernas möten
- Tätare kontakter mellan beslutsfattare, barn och unga, t.ex. frågetimmar, valtenter och beslutsfattarträffar
- Beslutsfattarna skulle kunna röra sig tillsammans med daghemsbarn/skolelever på stan eller vara med i daghemmet/skolans verksamhet och lyssna på barnens åsikter om omgivningen och om de platser där barnen tillbringar sin tid
- Det borde finnas tillställningar där man konkret kan stifta bekantskap med kommunalförvaltningen
- Tidningen KaunisGrani skulle kunna ha en regelbundet återkommande kolumn för unga, temanummer eller liknande
- Idrottsföreningarna och andra föreningar borde beakta barns och ungas önskemål som skulle fås fram genom t.ex. en enkät

4. Ett videoproduktionsprojekt med anknytning till det barn- och ungdomspolitiska programmet

Vid Tejo-mötet 18.2.2010 beslöts det att kultur- och fritidssektorn skulle kartlägga en referensram för videotemana. En infallsvinkel, gärna en humoristisk sådan, på livet i Grankulla som de unga kan känna igen sig i önskades.

De mål för mediefostran som nämns (på s. 33–36) i det barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram 2007–2011 som statsminister Matti Vanhanens II regering utarbetade skulle sannolikt kunna nås bäst, om barnen och de unga själva filmar sin värld och sammanställer videofilmen i stället för att ett proffs intervjuar dem för att ta reda på vilka deras synpunkter är. Kultursektorn samarbetade med nyckelpersoner inom skolväsendet för att det här ungdomspolitiska medieläskunnighetsprojektet skulle genomföras som ett led i skolarbetet.

Projektet planerades och förverkligades omsorgsfullt. Bland annat producerades en handbok för lärarna ≥ [länk](#)

Startmötet hölls 19.8.2010. Länk www.kaunisGrani.fi

Som ett led i programberedningen genomfördes i Grankulla ett TV-nyhetsprojekt för barn och unga som alla lokala skolor, från lågstadier till gymnasier, deltog i. Omkring 100 elever medverkade. Eleverna funderade på lokalt betydande angelägenheter som intresserade dem och filmade nyhetsinslag utgående från dem. En del av eleverna bildade en särskild grupp som agerade nyhetsläsare och filmade de inslagen samt sammanställde nyhetssändningen. Barnens och de ungas nyhetssändning blev över 20 minuter lång. Den behandlade bl.a. bristen på lokaler där de unga kan tillbringa sin fritid, skolmaten och människornas åsikter om Grankulla som en vacker omgivning. Barnens och de ungas nyhetsprojekt leddes av en styrgrupp som bestod av lärare och personer inom sektorn för kulturtjänster.

Videotemana är skolbespisningen, internationalitet, miljön, den sociala gemenskapen, allt finns nära och är välbekant.

5. Målningar som illustrerar Grankulla stads värderingar

- hur de unga tolkar stadens värderingar:
  - o Trygg närhet genom livet
  - o Äkta gemenskap
  - o Levande tvåspråkighet
  - o Närhet till naturen
  - o Smidig utveckling

Vid Grankulla bildkonstskola har det gjorts 4–5 stora målningar till vilka eleven i fråga har skrivit en text om den värdering som bilden föreställer.

6.5 Vilka som varit med om att utarbeta det barn- och ungdomspolitiska programmet

<i>Ordf.</i>	Karlsson-Finne, Anna Lena	representant för social- och hälsovårdsnämnden
	Ala-Reinikka, Tapani	ordförande för stadsstyrelsen
	Eklund, Pertti	representant för samhällstekniska nämnden
	Berg, Finn	ordförande för stadsfullmäktige
	Krokkfors, Ylva	representant för den svenskspråkiga skolnämnden
	Ström, Lena	representant för den finskspråkiga skolnämnden
	Tuohioja, Pauli	representant för bildningsnämnden
	Wahlstedt, Virva	representant för idrottsnämnden
	Waselius, Fredrik	representant för ungdomsnämnden
	Moisala, Jarno	tf. förvaltningschef för social- och hälsovården
	Mollgren, Bjarne	skoldirektör, det svenskspråkiga skolväsendet
	Nygård, Barbro	biblioteksdirektör
	Renman, Roger	rektor för medborgarinstitutet
	Rönkä, Antti	skoldirektör, det finskspråkiga skolväsendet
	Sorvanto, Jarkko	tf. förvaltningschef vid stadskansliet, (6-11/2009)
	Tina Strandberg	förvaltningschef vid stadskansliet (8/2010-)
	Tikkanen, Ulla	social- och hälsovårdsdirektör (föredragande)
	Tommila, Susanna	kultur- och fritidschef (2/2010-)
	Widén, Torsten	stadsdirektör

Styrgruppen för främjande av välfärd och hälsa (TEJO)

Granlund-Blomfelt, Anna-Lena	miljösekreterare
Hiitola, Annika	chef för småbarnsfostran
Kärki, Jouni	driftsansvarig

Ilonen, Susanna
Renman, Roger
Kaikkonen, Taru
Moisala, Jarno

Mollgren, Bjarne
Pirvola-Nykänen, Helena
Rönkä, Antti
Strandberg, Tina
Tikkanen, Ulla pj
Tommila, Susanna
Währn, Patrik

ansvarig tandläkare
rektor för medborgarinstitutet
socialservicechef
tf. förvaltningschef för social- och
hälsovården
skoldirektör
idrottsinstruktör
skoldirektör
förvaltningschef vid stadskansliet
social- och hälsovårdsdirektör
kultur- och fritidschef
ledande läkare

Representanter för elevkårerna vid högstadierna och gymnasierna i Grankulla

Ehrnrooth, Christina
Latvakangas, Vaikko
Stenberg, Linnea
Borg, Emma
Toikka, Charlie
Werkman, Eddo
Härkönen, Heikki-Matti

Gymnasiet Grankulla samskola
Gymnasiet Grankulla samskola
Gymnasiet Grankulla samskola
Hagelstamska skolan
Hagelstamska skolan
Kasavuoren yläkoulu
Kauniaisten lukio

7 Litteratur

Aitamurto Tanja & Heikka Taneli & Kilpinen Petteri & Posio Matti: Uusi kultakausi. Sinä ja me. Miten siirrämme yhdessä Suomen tulevaisuuteen, joka on jo täällä. Barrikadi-sarja No 21. Juva 2011.

Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (red.): Lasten ja nuorten kunta.
Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 77. Helsingfors 2008

Lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen. Yhteinen vastuumme. (Främjande av rökfrihet bland barn och unga – Vårt gemensamma ansvar) Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:58.

Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2007–2011. Undervisningsministeriets publikationer 2008:6, Helsingfors 2008

Ett socialt hållbart Finland 2020. Strategi för social- och hälsovårdspolitiken. SHM:s publikationer 2011:1.

Ett uppdrag för Finland. Hur Finland visar sig på styva linan och löser världens värsta gissel. Slutrapport av delegationen för Finlands landvarumärke. 2010.

Tutut tuntemattomat. Rapport om barns och ungas bekantskaper i de sociala medierna. Pelastakaa Lapset-
Rädda Barnen

Grankulla stads budget 2011 och ekonomiplan 2011–2013.

Grankulla stads välfärdsrapport 2009 > www.kauniainen.fi

Helhetsplan för mentalvårdsarbetet i Grankulla 2008–15

www.kauniainen.fi

Strategi för förebyggande rusmedelsarbete 2009–2015

www.kauniainen.fi

Barnskyddsplan 2009–2015

www.kauniainen.fi

Barnens delaktighet i daghemmen i huvudstadsregionen

www.kauniainen.fi

Skolhälsoenkät

www.helsinginseutu.fi och www.kauniainen.fi

Grankullas delaktighetsutredning 30.11.2010

www.kauniainen.fi